

Rambusch: Det foreliggende Lovforslag er en ligefrem Konsekvens af den Lov, som vedtoges i 1906, og de Forhandlinger, som blev ført ved dens Vedtagelse, og da det i det hele taget er holdt saa nær op ad den Lov som muligt, maa det betragtes som en Selvfølge, at Lovforslaget gaar igennem uden videre Omstændigheder.

Hvad der dernæst glæder mig ved dette Lovforslag, er, at det har Titel og Karakter af en Hædersgave, thi netop derved udtaler Regeringsmyndighederne og Lovgivningsmagten paa den mest officielle og utvetydige Maade Nationens Tak og Anerkendelse til de Mænd, der har bragt de Ofre og baaret de store Byrder, som Krigen i 1864 førte med sig for de daværende Medlemmer af Hær og Flaade. Hvis man vil have en lille Mulighed for at vurdere, hvor store Lidelser det var, Forsvarerne maatte underkaste sig under dette Felttog, bliver man nødt til ganske kortelig at mindes de Forhold, under hvilke Kampene fandt Sted. For det første maa det huskes, at den forholdsvis store og slagfærdige Hær, Landet havde stillet i 1850 i Slaget ved Isted, var siden den Tid forsømt, desorganiseret og stadig gaaet mere og mere tilbage paa alle Omraader. Ikke alene havde man i høj Grad forsømt de Forberedelser, som skulde gøres for at give den brugbare Fæstningsværker, men ogsaa Bevæbningen var for en stor Del efterhaanden blevet forældet. Det var ikke alt sammen Administrationens Skyld, noget laa i selve Forholdenes Udvikling, og det samme fandt til en vis Grad Sted andre Steder. Men som det var, var Bevæbningen paa mange Punkter forholdsvis forældet, i Sammenligning med Hovedmodstanderens. Desuden havde man i høj Grad desorganiseret Hæren ved Eksperimenter paa Organisationens Omraade, ikke mindst til allersidst ved den uheldige Maade, hvorpaa Mobiliseringen var foretaget successivt, saaledes at der var sket talrige Forflytninger af Befalingsmændene, saa Personalet var kastet hulter til bulter mellem hinanden ved forskellige Afdelinger, og saaledes, at Befalingsmændene i meget vid Udstrækning var ukendt for Mandskabet, Mandskabet ukendt for Befalingsmændene og de enkelte Klasser for hverandre indbyrdes — alt sammen Ting, der i høj Grad bidrog til at svække Hærens Sammenhold. Kommer dertil en mangelfuld Uddannelse og et for lille Antal Befalingsmænd, maa man kunne indse, at der, kunde man næsten sige, var gjort alt, hvad der kunde gøres, for at gøre Hæren uskikket til at møde Fjenden. Under

disse Forhold blev den stillet lige overfor en meget stor Overmagt under de alleregünstigste Forhold i den barskeste Aarstid og underkastet Prøver af saa oprivende og demoraliserende Art, som kun de færreste Hære har været stillet overfor. Hvorledes bestod den da nu disse Prøver? Ja, efter at den allerede havde lidt uhyre meget, viste den sig i Stand til at udholde 10 Ugers regelmæssig Belejring i den i høj Grad mangelfulde Feltstilling ved Dybbøl. Da denne Belejring nærmede sig sin Ende, da Stillingen var skudt sønder og sammen og Forsvaret ødelagt, saa at enhver lige ned til de menige kunde se, at Stillingen var haabløs, saa haabløs, at Overkommandoen gentagne Gange paa det mest indtrængende havde gjort gældende, at Stillingen burde forlades, medens Ministeriet holdt paa, at den skulde holdes af politiske Hensyn — under disse Omstændigheder var det da, at Stormen kom, hvor den 4—5. Gange saa talrige Fjende kastede sig over Hæren. Hvorledes bestod Hæren da denne sidste Ildprøve? Ja, derom findes mange Vidensbyrder, men navnlig var, under Kampen den 18. April den yderst haardnakkede Modstand og det voldsomme Fremstød, der blev gjort ved Modangrebet, det mest afgørende Svar, det, der stærkest dokumenterede Hærens indre Værdi. Hvor sørgeligt det end er, maa det siges, at der er intet, der bedre viser en Hærs indre Værdi end de Tab, den kan taale, før den tvinges til at vige tilbage. Og disse var for den sidste afgørende Kamp ved Dybbøl saa store, at de relativt var dobbelt saa store som Franskændenes Tab i det blodige Slag ved Gravelotte, der nævnes som et af de blodigste i den nyeste Tid. Deraf ser man bedst, hvorledes Hæren opfyldte sin Pligt den Gang. Men hvad Tak fik Hæren for disse store Ofre fra sit Folk? De, der er gamle nok til at huske det, ved godt nok, at den i vid Udstrækning kun fik Skam til Tak, og der gik lange Aar, inden man begyndte at faa Øjnene op for, hvad Hæren egentlig havde ydet. Endog efter at man i Udlandet kun saa Udtryk for den største Højagtelse og Beundring for denne Hær, ikke mindst fra Fjendens Side, ja længe efter, kunde man her i Landet blive Vidne til, at Deltagerne i Krigen af deres egne Landsmænd kunde være Genstand for den lumpneste Haan og Ringeagt. Derfor maa det for de Mænd, der endnu er tilbage, være dobbelt kærkomment nu, omsider til en vis Grad at faa den Oprejsning, som der for de overlevende kan ligge i, at Nationens officielle Tak og Beundring